

СУТНІСТЬ АНАЛІЗУ ФІНАНСОВОГО СТАНУ ПІДПРИЄМСТВА

Анотація. Розглянуто сутність оцінки фінансового стану підприємства та необхідність проведення аналізу його фінансового стану. Визначено основні методичні підходи до його здійснення, їх переваги та недоліки.

Анотация. Рассмотрены сущность оценки финансового состояния предприятия и необходимость проведения анализа его финансового состояния. Определены основные методические подходы к его осуществлению, их преимущества и недостатки.

Annotation. The essence of assessing the financial state of an enterprise and the necessity of carrying out the analysis of its financial state is considered. The basic methodological approaches to its implementation, their strengths and weaknesses are defined.

Ключові слова: фінансовий стан, оцінка фінансового стану, фінансова стійкість, ліквідність, платоспроможність.

Управління підприємством – це важливий процес, що потребує постійного контролю за діяльністю підприємства з метою підвищення ефективності його функціонування, а також визначення перспектив його розвитку. Проблема аналізу фінансового стану підприємства та його оцінки є актуальною, оскільки, з одного боку, він є результатом діяльності підприємства, тобто його досягнення, а з іншого – визначає передумови розвитку підприємства.

Вагомий внесок у розробку теоретичних та методичних засад оцінки фінансового стану підприємств зробили такі вчені, як: Бланк І. О., Білик М. С., Загородний А. Г., Попович П. Я., Андрєєва Г. І., Савицька Г. В. та багато інших.

Метою статті є визначення існуючих методів аналізу підприємства, їх переваг та недоліків, сфери застосування.

Фінансовий стан підприємства – рівень забезпеченості підприємства необхідними фінансовими ресурсами і ступінь раціональності їх розміщення для здійснення ефективної господарської діяльності та своєчасного проведення грошових розрахунків за своїми зобов'язаннями [1].

Огляд наукових джерел дав змогу виділити ряд основних методів оцінки фінансового стану підприємства [1 – 6].

Виділяють п'ять основних методів оцінки фінансового стану підприємств: коефіцієнтний, комплексний, інтегральний, беззбитковий, рівноважний. У таблиці наведені методи оцінки фінансового стану підприємства та їх недоліки.

Таблиця

Методи оцінки фінансового стану підприємства та їх недоліки

Назва методу	Сутність	Основні недоліки
1	2	3
Коефіцієнтний метод	Є найбільш застосовуваним та опрацьованим. Він базується на розрахунку системи коефіцієнтів, що характеризують фінансову стійкість, ліквідність, ділову активність та рентабельність підприємства	1. Трудомісткість, тобто досить складний процес формування результатів оцінки. 2. Відсутність нормативних значень більшості коефіцієнтів, що використовуються в процесі аналізу
Комплексний метод	Дає змогу виявити ті напрями в діяльності підприємства, в яких виникають проблеми, а також дає змогу досліджувати причини, що їх зумовили	На його основі дуже важко зробити обґрунтовані висновки про фінансовий стан підприємства в цілому. Крім того, він дуже трудомісткий, йому властиві всі недоліки коефіцієнтного методу, що обмежує можливості його використання на практиці [6]

Закінчення таблиці

1	2	3
---	---	---

Інтегральний метод	Використовується тими підприємствами, які хочуть визначити свій фінансовий стан певним (одним, сукупним) інтегральним показником. Під час використання даного методу розраховується інтегральний показник на базі узагальнюючих показників за рівнем платоспроможності, фінансової незалежності та якості активів підприємства [4]	При використанні цього методу виникає певна неузгодженість понять платоспроможності та ліквідності
Беззбитковий метод	Базується на ролі операційного важеля у формуванні результатів діяльності підприємства, на можливості управління його витратами й результатами для досягнення необхідних показників беззбитковості виробництва. Як критерій фінансового стану підприємства виступає запас фінансової міцності підприємства: чим вищий запас фінансової міцності у відсотках, тим стійкіший фінансовий стан підприємства	Метод не узгоджується з такими сторонами оцінки діяльності підприємства, як ліквідність, рентабельність та ділова активність, тобто потребує подальшого розвитку
Рівноважний метод	Базується на понятті ліквідності й оцінці фінансового стану підприємства з позицій досягнення рівноваги між ліквідними потоками у сфері господарсько-інвестиційної та фінансової діяльності підприємства. Перша виступає як зона створення коштів, а друга – як зона споживання коштів.	Неможливість урахування стану підприємства в конкретному, діловому, кредитному і ринковому середовищах

Автор вважає, що основними критеріями вибору того чи іншого методу оцінки можуть бути:

1. Часові обмеження. Якщо оцінку потрібно здійснити швидко, то не рекомендується використовувати коефіцієнтний, комплексний чи інтегральний методи.

2. Широта охоплення аналізу. Такі методи аналізу, як беззбитковий та рівноважний, не враховують такі види діяльності підприємства, як конкурентоспроможність, кредитоспроможність, ділова активність тощо.

3. Доступ до детальної інформації про діяльність підприємства. Якщо доступ існує, то варто обрати комплексний підхід [2].

Отже, було виділено п'ять головних методів аналізу фінансового стану підприємства, до кожного з них подано перелік переваг і недоліків. Найбільш трудомісткими, як було виявлено в процесі аналізу, є коефіцієнтний, комплексний та інтегральний методи. Також основним недоліком перерахованих методів є відсутність стабільної сукупності нормативних значень. Більш швидкими методами оцінки виступили беззбитковий та рівноважний. Хоча і вони мають свої недоліки.

Таким чином, аналіз фінансового стану підприємства дає якісну та кількісну інформацію про його діяльність, яка необхідна для багатьох суб'єктів ринку. Але дуже важливим є вибір найкращого для певних умов методу оцінки фінансового стану підприємства.

Наук. керівн. Кожанова Е. П.

Література: 1. Аналіз фінансового стану та вдосконалення контролю за фінансовими показниками // Економіка, планування та управління галузі. – 2010. – № 20.1. – С. 183–186. 2. Азарова А. О. Математичні моделі та методи оцінювання фінансового стану підприємства: монографія / А. О. Азарова, О. В. Рузакова. – Вінниця: ВНТУ, 2010. – 172 с. 3. Бойчик І. М. Економіка підприємства: навч. посібн. / І. М. Бойчик. – К.: Вид. Атіка, 2002. – 478 с. 4. Варланов Ю. Ю. Моделювання фінансового стану підприємств: сутісний підхід до інтегрованої оцінки / Ю. Ю. Варланов, О. Ю. Варланов // Економічні науки. – 2010. – Вип. 59. – С. 139–146. 5. Захарченко В. О. Сучасна СІ: Систематизація методів оцінки фінансового стану підприємства / Захарченко В. О. // Фінанси України. – 2005. – № 1. – С. 137–144. 6. Мних С. В. Економічний аналіз: підручник / Мних С. В. – 2-ге вид., перероб. та доп. – К.: Центр навчальної літератури, 2005. – 472 с. 7. Салига С. Я. Фінансовий аналіз: навч. посібн. / С. Я. Салига, Н. В. Дацій. – К.: Центр навчальної літератури, 2006. – 210 с.